

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. II. Quos actus intellectûs & voluntatis exigat prædestinatio usque ad
sui executionem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

inatione homo potest salvari, per voluntatem antecedentem, & providentiam generalem ordinis supernaturalis.

Respondendo distinguendo Majorem potest salvari per auxilia sufficientia, potentia antecedenti, & ab actu divisa, concedo Majorem. Potentia consequenti, & conjuncta cum effectu, nego Majorem. Solutio patet ex dictis in precedenti.

ARTICULUS II.

Quis usus intellectus & voluntatis exigat prædestinationem, usque ad sui executionem?

§. I.

Quibusdam præmissis difficultas resolvitur.

Certum est ad prædestinationem ex parte voluntatis divinæ necessarium esse decretum absolutum & efficax, quo Deus intendat, statuat, ac decernat dare gloriam quibusdam Angelis & hominibus, & quo illos eligat ad gratiam, & ad merita quæ sunt media ad ejus affectionem necessaria, ut constat ex dictis articulo precedenti. Certum est etiam, ex parte intellectus divini requiri scientiam simplicis intelligentiæ, quæ Deum dirigat in formandis suis decretis, & quæ finis possibilitatem, & mediorum ad illum conducentium efficaciam & causalitatem demonstret. Ostendimus etiam in Tractatu de scientia Dei, scientiam mediam, futurum voluntatis nostræ consensum indagantem ac explorantem, ad prædestinationis negotium non esse necessarium, & de hoc iterum redibit sermo infra, quando agemus de certitudine prædestinationis, ejusque concordia cum libertate creata. Unde ad duos tantum actus præfens difficultas devolvitur. Primus est actus voluntatis qui executionem immediate præcedit, & appellatur usus. Secundus est actus intellectus qui electionem subsequitur, & vocatur imperium. Quæritur ergo primo, an ad negotium prædestinationis, præter electionem, seu decretum intentionis, quo Deus intendit dare gloriam prædestinatis, & gratiam ac merita quibus illam consequantur, sit necessarius in voluntate Dei alius actus, qui usus activus, seu decretum executionis, appellari solet, ut talia media executioni mandentur; Secundo dubitatur, an præter judicium regulans electionem, & illam antecedens, necessarium sit in divino intellectu imperium regulans usum & executionem.

In quo tres reperio sententias. Prima utrumque actum in Deo negat. Secunda primum admittit, & alterum rejicit. Tertia utrumque ad negotium prædestinationis necessarium esse existimat. Primam tuetur Vazquez hic disp. 83. cap. 3. & i. 2. disp. 47. cap. 2. Secundam defendit Suarez lib. 1. de essentia prædestin. cap. 14. Tertia vero communis est in Schola Thomistarum, eamque tenent ex Patribus Societatis, Bellarminus lib. 2. de gratia & libero arbitrio cap. 9. Grando Tractatu 5. disp. 6. sect. 1. Herice, Ruiz, & alij cum quibus

Dico primo: Præter electionem mediorum ad ordinem intentionis spectantem, requiritur in voluntate Dei decretum executivum de iisdem mediis, ab electione aliqua ratione distinctum. Hanc conclusionem primo statuo, quia ex istius actus necessitate pender necessitas imperij di-

stincti à judicio regulante electionem.

Probatum ergo primo conclusio ratione fundamentali. Omnis actus in voluntate nostra pertinet concedi debet voluntati divinæ, si in suo formali conceptu imperfectionem non involvat: Sed datur in voluntate nostra usus ab electione distinctus: Ergo iste actus debet divinæ voluntati concedi, & pro negotio prædestinationis admitti. Major patet: nam de rebus divinis, & de actibus divini intellectus & voluntatis, debemus philosophari juxta ea quæ videmus in rebus creatis, scilicet imperfectionibus. Minor autem quam negat Vazquez ubi supra, contendens in voluntate creata non dari usum ab electione distinctum, probatur primo ex D. Thoma 1. 2. quæst. 16. art. 1. ubi docet usum esse actum voluntatis moventis & applicantis potentias animæ ad suos actus. Et art. 4. in corp. ait quod usus sequitur ad electionem, Et in resp. ad 1. quod mediat inter electionem & executionem. Et quæst. 17. art. 3. ad 1. sic habet: Post determinationem consilij, quæ est judicium rationis, voluntas eligit, & post electionem ratio imperat ei per quod agendum est quod eligitur, & tunc demum voluntas alicujus incipit uti exequendo imperium rationis.

Secundo probatur eadem Minor ex doctrina quam tradit idem S. Doctor locis citatis, præcipue quæst. 16. art. 4. in corpore, ubi docet voluntatem duplicem habitudinem ad volitum dicere: unam secundum quod est in voluntate per quandam proportionem, & alteram ad volitum habendum realiter; & quia ad primam spectat electio, & ad secundam usus, infert usum esse post electionem. Ex qua doctrina potest hæc formati ratio contra Vazquem. Actus conjungens voluntatem cum volito solum affectivè, distinctus est essentialiter ab actu conjungente voluntatem cum volito ut realiter habito: At electio solum primo modo conjungit voluntatem cum volito, nam ex vi illius volitum non habetur in re: usus autem realiter eam conjungit cum volito, cum ex vi illius potentia exequentes applicentur, & effectus statim sequatur: Ergo electio & usus essentialiter distinguuntur.

Confirmatur: Actus habentes idem objectum materiale, sub diversis rationibus inspectum, essentialiter distinguuntur: Sed electio & usus idem objectum materiale, sub diversis rationibus inspicunt: Ergo essentialiter distinguuntur. Major constat in intentione, fruitione, & simplici complacentia, quæ licet circa finem versentur, quia tamen illum sub diversis inspicunt rationibus, essentialiter distinguuntur. Item hæc conclusio, Terra est rotunda, prout attingitur per medium mathematicum pertinet ad Astrologiam, & prout demonstratur per medium physicum, seu à materia singulari abstractum, spectat ad Philosophiam, ut docet S. Thomas supra quæst. 1. proemiali art. 1. ad 2. Minor autem probatur. Licet electio & usus terminentur ad media, tendunt tamen in illa sub diversis rationibus; nam media ad finem dupliciter considerari possunt, primo ut effectus in genere cause finalis in ordine intentionis, secundo ut causa illius in ordine executionis: cum autem electio ad ordinem intentionis pertinet, usus vero ad ordinem executionis; hinc fit quod electio terminetur ad media prout sunt effectus finis, quocirca ad finem non terminatur nisi tantum ut quo, prout est ratio appetibilitatis mediorum; usus autem terminatur ad media, prout sunt causa

causa finis in ordine executionis; & ideo terminatur ad finem non ut causam, sed ut effectum: Ergo electio & usus idem objectum materiale sub diversis rationibus inspicunt.

- 31 Probatur secundò conclusio ex dicendis disputatione sequenti. In sententiâ D. Augustini, & S. Thomæ datur electio ad gloriam, omnino liberalis, prævisionem meritorum præcedens, & voluntas ejusdem gloriæ, merita prævisâ supponens; & consequenter non liberalis, sed ex justitia, ut ostendemus disputatione sequenti: At nisi iste duplex actus voluntatis divinæ circa gloriam, quorum alter spectat ad ordinem intentionis, & alter ad ordinem executionis, distinguatur in Deo, hoc non potest subsistere, ut ex ibi dicendis constabit: Ergo hoc duplex decretum, intentionis & executionis, ab æterno debet in divina voluntate constitui.

Dico secundò: Præter judicium regulans electionem, constituendum est in Deo imperium, regulans usum & executionem.

- 32 Probatur primò conclusio ex illis verbis Psalmi 148. *Ipsè dixit & facta sunt, ipse mandavit & creata sunt.* Et ex illo Genesim 1. *Fiat lux, & facta est lux, & vidit lucem quod esset bona &c.* Quæ verba Augustinus libro imperfecto de Genesi ad litteram cap. 5. intelligit de actu divini imperii, & ait: *In eo quod dixit, imperium ejus intelligitur: in eo quod factum est, potentia: in eo quod placuit, benignitas.*

Probatur secundò ex D. Thomæ quæst. præcedenti art. 1. ad 1. ubi ait: *Præcipere de ordinandis in finem, competit Deo, & secundum hoc convenit ei ratio prudentiæ & providentiæ.* Et in hac quæst. art. 4. in corp. *Providentiæ (inquit) est ratio in intellectu existens, præceptiva ordinationis aliquorum in finem.*

- 33 Probatur tertio conclusio: Præter decretum electivum pertinens ad ordinem intentionis, datur in voluntate Dei decretum executivum, ut præcedenti conclusione ostendimus: Ergo præter judicium antecedens electionem, & eam regulans, debet admitti in Deo alius actus intellectus, qui supponat electionem, & ad eam subsequatur, & regulet usum & executionem, qui non potest esse alius, quam actus imperij. Consequentia patet: nam ad multiplicationem virtuales actuum voluntatis in Deo, necessario debent etiam multiplicari virtualiter actus intellectus, cum diversus actus voluntatis indigeat diversâ directione intellectus.

- 34 Confirmatur: Quia præter intentionem finis datur in voluntate Dei electio mediæ, ab illa virtualiter distincta, admittitur in divino intellectu, præter judicium regulans intentionem, judicium regulans electionem, à præcedenti virtualiter distinctum. Ergo similiter si præter electionem mediæ, datur in voluntate Dei alius actus virtualiter distinctus, pertinet ad ordinem executionis, debet pariter in intellectu divino recognosci actus imperij, supponens electionem, & regulans usum & executionem.

- 35 Denique suadet conclusio: In Deo est prudentia respectu actuum liberorum, sicut & aliæ virtutes intellectuales & morales, quæ in suo conceptu nullâ includunt imperfectionem: Sed actus proprius prudentiæ, ut differt ab eubulia, synesis, & gnomo, est imperium monasticum respectu propriarum actionum: ut docet S. Thomas, 2. 2. quæst. 47. art. 8. ubi ait principalem actum prudentiæ esse præcipere, Et quæst. 51. art. 2. &

4. eubuliam & synesim à prudentia simpliciter supra distinguit, per hoc quod eubulia sit bene consiliativa, synesis bene judicativa, prudentia autem bene præceptiva. Quam doctrinam sumptit ex Aristotele 6. Ethic. cap. 9. ubi eubuliam docet esse rectitudinem consilii ad finem bonum simpliciter, per vias bonas, & tempore convenienti: deinde hæc verba subjunxit: *Propter quod circa eadem quidem prudentia est & synesis, non est autem idem synesis & prudentia: prudentia enim quidem præceptiva est, synesis autem judicativa solum.* Ergo in Deo recognoscendum est imperium monasticum respectu propriarum actionum, ad regulandum usum & executionem.

§. II.

Solvuntur argumenta in contrarium.

Contra primam conclusionem plura objicit Vazquez, ad demonstrandum non dari in voluntate creatura usum ab electione distinctum: Sed quia hæc pertinent ad tractatum de actibus humanis, ubi variè à nostris Thomistis diluuntur & solvuntur; ideo illis omisissis, alia argumenta hic subiciemus, ad probandum quod licet in nobis detur usus ab electione distinctus, in Deo tamen admittendus non sit.

Objicies ergo primò: Si daretur in Deo usus ab electione virtualiter distinctus, deberet ab æterno in Deo existere: Sed hoc non potest dici: Ergo nec illud, Major patet, nullus enim actus voluntatis divinæ potest in tempore incipere, alioquin Deus mutaretur, ut constat ex dictis Tractatu præcedenti; Minor verò probatur, Usus est applicatio potentie ad executionem & productionem creaturarum: At hæc non est ab æterno, sed in tempore, sicut & ipsa rerum productio: Ergo &c.

Respondeo distinguendo Majorem: Debet ab æterno existere, quoad denominationem volentis, concedo Majorem. Quoad denominationem applicantis potentiam executivam ad opus, nego Majorem. Non enim est necesse quod actus voluntatis aut intellectus divini quoad omnem denominationem aut formalitatem, ab æterno in Deo existant: nam imperium in quo consistit actualis executio, etsi sub denominatione dirigentis, æternum sit, sub denominatione tamen exequentis in tempore existit. Similiter etiam quamvis usus quoad denominationem volentis media prout exequibilia, sit ab æterno; quoad denominationem tamen applicantis potentiam executivam ad opus, existit in tempore.

Objicies secundò: Ratio cur in nobis requiritur usus ab electione distinctus, est distinctio potentie exequentis ab intellectu & voluntate: Sed potentia exequens Dei, ne virtualiter quidem ab intellectu divino distinguitur, ut tenet frequentior Thomistarum sententia, & nos docuimus in Tractatu de scientia Dei: Ergo usus ab electione distinctus in Deo necessarius non est.

Confirmatur, & magis explicatur hæc ratio. Actus quo Deus in tempore exequitur, est imperium ipsum, in sententia quam ibidem ut veriorē & probabiliorem amplexi sumus: Sed usus ad imperium sequitur: Ergo nequit ad executionem applicari, nec consequenter in Dei voluntate constitui.

Ad objectionem respondeo, quod licet in Deo non distinguatur adæquate potentia exequens ab

Ab intellectu, distinguitur tamen in adæquate, vel saltem quoad munia; & hæc distinctio sufficit ut ad eius applicationem requiratur usus ab electione distinctus. Unde ad confirmationem, distinguo Majorem. Est imperium, quoad munus dirigens, nego Majorem. Et distinguo Minorem; sequens, concedo Majorem. Et distinguo Minorem, ut exequens, nego Minorem, & Consequentiam.

41 Dices, Inter imperium ut dirigens & exequens, non est virtualis adæquata distinctio, sed vel in adæquata virtualis, vel solum quoad munia. Ergo nequit inter duas istas rationes media. Ergo nequit inter duas istas rationes media. Ergo nequit inter duas istas rationes media. Ergo nequit inter duas istas rationes media.

42 Sel nego Consequentiam, nam inter gratiam & meritum, & ut justificantem, solum est distinctio rationis; & tamen mediant inter utrumque conceptum dispositiones ultimarum, & non tenent ad unum, & supponentes aliud, ut docent Thomistæ in materia de justificatione, & confitentur ipsæmet Vasquez. Item intellectio ut distinctio, solum ratione differt à seipsa ut est contemplatio; & tamen inter illos conceptus mediat verbum realiter distinctum. Denique paternitas divina, ut forma hypostatica, in adæquate solum distinguitur à seipsa ut referente; & tamen inter illam, ut constituentem personam, & referentem, mediat generatio, quæ pro eo quod dicit in recto, virtualiter adæquate à paternitate distinguitur, ut ostendimus Tractatu sequenti. Non debet ergo inconveniens censeri, quod inter imperium divinum ut dirigens, & ipsum ut exequens, mediet usus adæquate distinctus ab illo, est inter illos duos conceptus sola inveniatur in adæquata distinctio.

Argumenta quæ militent contra secundam conclusionem, & quæ probant, præter judicium regulans electionem, non dari in Deo nec in nobis imperium regulans usum & executionem, Tractatu præcedenti proposita sunt, & soluta, & de hoc iterum erit agendum in Tractatu de actibus humanis, ubi de prædicto actu imperii fuisse differunt & disputant nostri Thomistæ contra Recentiores.

ARTICULUS III.

An, & in quo actu intellectus essentia prædestinationis consistat.

43 Examina actibus ad negotium prædestinationis ex parte voluntatis & intellectus divini requisitis, restat investigandum in quo ex illis essentia prædestinationis consistat: circa quod duæ occurrunt difficultates, breviter hic resolvendæ. Prima est generalis: an scilicet prædestinatio consistat essentialiter in actu intellectus, aut voluntatis, vel utriusque simul? Secunda specialis: supposito enim quod prædestinatio formaliter & essentialiter in actu intellectus sita sit, adhuc restat discutendum, an talis actus sit iudicium regulans electionem, vel imperium regulans usum & executionem?

44 Prima sententia docet essentiam prædestinationis in actu voluntatis eligentis aliquos ad gloriam, & media ad eius consecutionem; conno-

Tomus II.

At tando tamen ordinem ad intellectum ordinantem, & conferentem media inter se & cum fine, formaliter consistere. Ita Vasquez disp. 87. ca. 3. & plures alii ex Recentioribus, sequentes Scotum, D. Bonaventuram, Gregorium & Aureolum in 1. dist. 4. In quam etiam sententiam ut probabilior inclinatur Suarez lib. 1. de essentia prædestin. cap. 17.

Secunda in utroque actu essentiam prædestinationis ex æquo constituit. Pro qua referuntur A. lensis, Egidius, Marfilius, Petrus de Tarantasia; & ex Recentioribus, eam ut probabilior amplexatur Herice, pro illa referens Molinam & Beccanum.

Tertia quæ est communis in Schola D. Thomæ, in actu intellectus adæquate essentiam prædestinationis consistere docet; licet supponat & connotet actum voluntatis, qui est electio mediocorum ad finem. Ita Capreolus, Ferrariensis, Cajetanus, Bannez, Gonzales, Alvarez, & alii quos referunt & citant Salmanticenses, & Joannes à S. Thomæ: eamque etiam tenent ex Patribus Societatis Bellarminus, Granado, Ruiz, & alii quos supra citavimus: quamvis aliqui ex illis in iudicio regulante electionem, Thomistæ verò in imperio regulante usum & executionem, essentiam prædestinationis constituent.

§. I.

Resolvitur prima difficultas, & prædestinationem in actu intellectus, non autem voluntatis formaliter consistere demonstratur.

45 Dico primo: quamvis prædestinatio actus voluntatis præsupponat & connotet, essentialiter tamè in recto, in actu intellectus consistit.

Prima pars conclusionis est certa, eamque Adversariorum argumenta inferius subjicenda suadent; & insuper potest probari ex eo quod prædestinatio est libera & efficax ordinatio, quæ per convenientiam & efficaciam media Deus destinat seu transmittit creaturam rationalem in vitam æternam: At nulla ordinatio ad intellectum pertinens est per se libera, & efficax ad aliquem effectum, sed solum ut conjuncta divinæ volitioni & electioni: quia cum voluntas in agente intellectuali sit primum liberum, & primum movens quoad exercitium, est prima radix totius libertatis & efficaciam quæ in actibus intellectus reperitur. Ergo prædestinatio actum voluntatis præsupponit & connotat. Adde quod prædestinatio, ut infra dicemus, essentialiter consistit in actu imperii: At imperium actum voluntatis (mediocorum scilicet electionem; ex qua habet efficaciam) supponit & connotat. Ergo & prædestinatio.

46 Probatur ergo secunda pars, de qua solum est difficultas & controversia. Primum quia prædestinatio est pars providentiæ, est enim perfectissima providentiæ, quæ creaturæ rationalis ad æternam beatitudinem efficaciter ordinatur: Sed providentiæ, licet supponat & connotet actum voluntatis, essentialiter consistit in actu intellectus, ut fuse ostendimus Tractatu præcedenti. Ergo & prædestinatio. Hanc rationem tangit D. Thomas quæst. 6. de verit. art. 1. his verbis: Sicut providentiæ consistit in actu rationis, sicut & prudentiæ cuius est pars, eo quod solius rationis est dirigere vel ordinare; ita etiam prædestinatio in actu rationis consistit dirigentis & ordinantis in finem.

47 Secundo probatur ex Augustino de bono per-

B

Disp. 8. art. 2.

47

fc